

ΩΡΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ενταῦθα ἔτησίαι . . . . . Φράγκα 12
 Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἔτησίαι . . . . . " 15
 Ἐν Τουρκίᾳ, Ρωμανίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ Λίρ. Τ. 1
 Ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ . . . . . Φράγκα 26

Ἐκδίδεται καθ' ἑκάστην

ΤΙΜΗ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΝ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

Δι' ἑκάστον ἄστίχον ἄπλξ. . . . . Δεπτὰ 40
 " " " δις . . . . . " 25
 " " " τρίς καὶ τετράκις 20
 " " " πεντάκις καὶ ἑξήκις 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΩΡΑΣ ὁδὸς Εὐριπίδου ἀριθ. 51

Ἐκάστον φύλλον τῆς Ὠρας τιμᾶται λεπτ. πέντε

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Ἀηλοποιεῖ

Ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Γεν. Συμβουλίου συγκαλεῖται τὴν 11 Φεβρουαρίου 1880 ἐν τῷ καταστήματι τῆς Τραπεζῆς ἡ ἔτησίαι τακτικὴ Συνέλευσις τῶν μετόχων, εἰς ἣν παρακαλοῦνται νὰ παρευρεθῶσιν οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 47 τοῦ Καταστατικοῦ δικαιούμενοι νὰ μετᾶσχωσιν αὐτῆς μέτοχοι, καὶ οἱ τῶν ἀπόντων τοιοῦτων ἀντιπρόσωποι.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1879.

Ὁ Διοικητὴς

M. Φενιέρης.

Ὁ γεν. γραμματεὺς

Π. Διομνησ.

Ἐπιθεώρησις τοῦ λήξαντος ἔτους.

Πᾶς κάτοικος παραλίου χώρας ἔτυχεν ἀπᾶς τοῦλάχιστον νὰ ἴδῃ τὴν θάλασσαν θολὴν καὶ πολυκύμαντον, ἐντελοῦς ἐπικρατούσης νηνεμίας, καὶ οὐδενός ἄλλου ὑπάρχοντος παραχῆς αἰτίου, πλην τοῦ πνεύσαντος τὴν προτεραιν καὶ ἤδη καταπετόντος βορρᾶ. Τοιαύτη διετηρήθη καὶ ἐφ' ὄλον τὸ ἀπέλλοον ἔτος ἡ πολιτικὴ ὄψις τῆς ἐν πληρεστάτῃ εἰρήνῃ σαλευομένης ἀκόμη ἐκ τῆς τελευταίας καταγίδος Εὐρώπης. Τὸ ζήτημα τῆς Ἀνατολῆς ἐξηκολούθησε καθιστῶν δευτερεύοντα πάντα τὰ λοιπὰ, μεταβαλλόμενον καθέκαστην, ἀλλ' ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ ταύτῃ μεταμορφώσει σπανίως παριστάμενον ὑπὸ μορφῇν εὐειδετέραν. Οὐ μόνον ἄχαριν, ἀλλὰ καὶ περιττὴν νομίζοντες τὴν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἀπεικόμισιν πασῶν τούτων, περιοριζόμεθα εἰς μόναις τὰς κυριώτερας φάσεις, δι' ὧν φκινεταί φερόμενον, ἀν οὐχὶ εἰς λύσιν τὸ ζήτημα, εἰς μοιραίαν τοῦλάχιστον ἐκλυσιν τὸ καθεστῶς ἐν Ἀνατολῇ.

Ὁ ἀπαθὴς ἐξετάζων τὰ γεγονότα ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ πείρα τοῦ λήξαντος ἔτους κοτέστησεν ἔτι καταφανέστερον τοῦτο πρὸ πάντων, ὅτι πᾶσαι αἱ μέχρι τοῦδε προταθεῖσαι, ἐπιδιωχθεῖσαι, μετ' ἐλπίδος ἢ μετὰ τρόμου ἀναμενόμεναι λύσεις τοῦ ἀνατολικοῦ κόμβου, φκίνονται καθ' ἡμέραν μᾶλλον ἀπίθανοι, κενὰ ὄνειρατα ἢ ἀκίνητα μορμαλοκεία. Πρὸ ἔτους ἀκόμη ὑπῆρχον οὐ μόνον τυφλώττοντές τινες ἐν Ἀνατολῇ λαοὶ, ἀλλὰ καὶ ὀξυδερκεῖς ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτικοὶ, ἀνασκήσαντες ἀρχαίαν πλάνην, καθ' ἣν σωτήριος λύσις ἤθελεν ἐπέλθει ἐκ τοῦ χριστιανικοῦ ζή-

λου κέθους νέου, μεγάλωφρονος καὶ μὴ καταληφθέντος, ὡς τὰ τῆς δύσεως ὑπὸ γεροντικοῦ ἐγώτισμου, τοῦ ἐπιχειρήσαντος τὸν δικαιοτάτον πόλεμον τοῦ αἰῶνος (1). Ἀλλ' ὁ σφριγῶν τῶν ἐκροῦ ἔθνους ἐγώτισμός ἀπεδείχθη κατ' οὐδὲν ἐλαττούμενος τοῦ γεροντικοῦ, τὸ δὲ ἀναβιῶσαν παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς φιλελευθέροις ἀρχαίον ὄνειρον, τὸ ὅποιον δὲν εἶχεν ἀρκεῖν νὰ διασκεδάσῃ ἐντελῶς ἢ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀστοργία, τοὺς Ῥωμάνους ἀχαριστία καὶ τοὺς Σέρβους γλισχρότης τῶν ἐξ Ἄρκτου σταυροφόρων, διέλυσε κέλος πάντων ἡ ἀπειλὴ τῆς ἐνδεχομένης οὐτῶν μετὰ τῶν Τούρκων συμμαχίας.

Δευτέρα ἀνεπστροπτεῖ διαλυθεῖται κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ὅπτασις ὑπῆρξεν ἡ τῶν νομιζόντων ὅτι ἴσκει νὰ γίνῃ Εὐρώπη εἰς τοὺς παντοῖους τῆς Ἀνατολῆς λαοῦς ἢ ἠγέρθητε καὶ περπατήσατε, ὅπως ἀμείψαι, διὰ θεατρικῆ οὐτως εἰπεῖν μεταβολῆς σκηνογραφίας, ἀντικτασταθῆ τὸ καταρρέον τουρκικὸν καθεστῶς δι' ἀνθοδέσμης χριστιανικῶν ἔθνων, ἀρκουμένου ἑκάστου εἰς τὸν κληρὸν του καὶ ἀδελφικῶς συνδεδόντων τὰς χεῖρας πρὸς σχηματισμὸν ὁμοσπονδιακῆς ἐλύσου, φραστούτης τὴν πρὸδον τοῦ ἀρκάτου κατακτητοῦ. Ἀλλ' αἱ ἐπιμελέστερον ἐσχάτως ἐπιδιωχθεῖσαι ἐθνογραφικαὶ μελέται ἀποδεικνύουσι καθ' ἑκάστην δυσχερετέραν πᾶσαν ἀπόπειραν δικαίας διανομῆς τῆς τουρκικῆς κληρονομίας, τὰς δὲ δυσχερείας τοῦ ἔργου ἐπαυξάνει, ἀδύνακτον καθιστῶσα οἷον δήποτε συμβιβασμὸν, ἢ παρὰ τοῖς λαοῖς τούτοις ἐπιφοίτησις τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνικοτήτων. Καθ' ἣν ὥραν οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς Χερσονήσου κηρύττονται ἔτοιμοι νὰ ὑποστῶσι πᾶσαν καταστροφὴν καὶ ἐξόντων μᾶλλον ἢ νὰ ὑπομείνωσι τὴν στέρησιν τοῦ ἀλβανισμοῦ, βουλγαρισμοῦ ἢ ρωμουνισμοῦ αὐτῶν, τὰ δὲ παρέχοντα τὸ πολῦτιμον τοῦτο προνόμιον γεωγραφικὰ ὄρια οὐδαμῶς εἶναι εὐχάρακτα καὶ πολλαχοῦ οὐδὲ κἂν ὀρατὰ, οὐδὲ λόγος δύναται νὰ γίνῃ περὶ ἀδελφικῆς συμβίωσης ἔθνων, ἐλεπόντων καθ' ὑπνοῦς Μεγάλῃν Βουλγαρίαν Ἀρχαίαν Σερβίαν, Ἀλβανικὸν κράτος, Ρωμανίαν μέχρι τοῦ Πίνδου καὶ Ἑλλάδα μέχρι τοῦ Αἴμου, ἧτοι τὴν ἀφρικτον ἀνάγκην ν' ἀλληλοσφραγῶσιν, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ χάρτου τόπος ἰκανός, ὅπως συνυπάρξωσι τὰ ὄνειρατα ταῦτα. Τὸ δὲ ὄντως λυπηρὸν εἶναι ὅτι ἡ ἀδυσώπητος αὕτη ἀνάγκη τῆς χάριν τόπου ἀλληλοσφραγίας παρίσταται ἀκριβῶς ἐν τῇ χώρᾳ, ὅπου τὰ πλείονα ἀναλογοῦσιν εἰς ἑκάστον ἄθρονον καὶ τὰ πλείονα μένουσιν ἀκαλλιεργήτα στρέμματα γῆς Ἀκριβῶς ἐκεῖ, ὅπου ὁ ὀρθὸς λόγος ὑποδεικνύει ὡς πρωτίστην ἀνάγκην τὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ, ἐπιβάλλει ὁ πατριωτισμὸς τὴν ἀραιώσιν αὐτοῦ διὰ πυρὸς καὶ αἰθῆρου,

(1) Βλ. Spectator τῆς 29 Ἀπριλίου.

καὶ ἀντὶ τὰ σπείρωσι, τὰ θερίζωσι καὶ τὰ τεκνοποιῶσι, μέχρι οὗ ἐπέλθῃ ἀληθῆς συγκρούσεως ἀνάγκη ἐκ στενωχωρίας, ἐξοπλίζονται καθ' ἑλλήλων οἱ λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ δικαιοσύνη ἐν τούτοις ἐπιβάλλει ἡμῖν τὴν ὁμολογητέαν, ὅτι οὐχὶ εἰς ἰδιόχουσαν τινὰ τοῖς λαοῖς τούτοις πλεονεξίαν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰς τὴν ἀτακτον αὐτῶν διασπορὰν πρέπει ν' ἀποδοθῆ τὸ κκῖόν. Ἐκείτη τῶν διαμαχομένων τούτων ἐθνικοτήτων κατέχει ἐν τῇ Χερσονήσῳ μερίδα τινὰ γῆς, τὴν κατὰ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀποχωρισθεῖσαν ἤδη τοῦ τουρκοῦ κράτους, ἐν ἣ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς εἶναι, ἂν εὐχὴ ἀμιγῆς, τοῦλάχιστον συμπαγῆς· περίξ ὅμως τοῦ πυρῆνος τούτου ἀπλοῦτος ἀτάκτως τῇ δε κλκῆτε σκιά τις ἐθνικότητος· ἀραιότερα οὐρὰς κομήτου, Ἑλληνας μάλιστα Εὐξείνου, Βούλγαροι παρὰ τὸ Αἰγαῖον, Ρωμοῦνοι ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἀρκαοῦται ἐν Ἠπείρῳ. Αἱ ἀπέραντοι αὐταὶ οὐραὶ ἐκτείνονται, διασταυροῦνται καὶ συμπλέκονται πρὸς ἀλλήλας πάνταχού τῆς Χερσονήσου καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀπολειφθεῖσαν τῷ Σουλτάνῳ χώραν, ὥστε ἀδύνατον ἀποδοῖναι τὴν πειραθῆ τις οἶαν δῆποτε διευθετήσιν χωρὶς τὴν πατήσῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν, ὅτε ἐγείρεται ἡ κεφαλή σφίζουσα ὡς δράκων μεσημβρινός. Ἀληθῆς εὐτύχημα διὰ τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως πρέπει καθ' ἡμᾶς τὸ λογισθῆ, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῶν ἐθνικοτήτων ἐπεροίτησε παρ' αὐτοῖς, ἀφοῦ κατώρθωσαν προηγουμένως δι' ὅλους ἀτχέτων αὐτῇ μέσων τὰ συσπειρωθῆσιν εἰς ἔθνη, ἐνῶ, ἂν ἀντὶ τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος ἐγεννᾶτο κατὰ τὸν ἔννατον, δὲν ἤθελε πιθανῶς ὑπάρχει σήμερον Γαλλία, ἀλλὰ μόνον φυλετικὴ κοινότητα Φράγκιον, Κελτῶν, Γαλλορωμαίων, Νορμανῶν, Βάσκων καὶ Βουργουνδίων. Ἀπαράλλακτος δὲ ἤθελεν εἶναι ἡ θέσις καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, ἀφοῦ πάντα αὐτῆς τὰ κράτη οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ κράματα καὶ πολλαχού ἀπλᾶ ἀθροίσματα φυλῶν, ἂν εὐδιάκριτα σώζονται τὰ χαρακτηριστικά. Ὅπως δῆποτε ἂν ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῶν ἐθνικοτήτων ἐνωτικῶν ἐν τῇ Δύσει, στοιχεῖον, ἀφοδεικνύεται ἀναντιρρήτως διαλυτικῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ· ἀφοῦ οὐ ἐξεγερθέντες ὑπ' αὐτῆς πόθοι ἀδύνατον εἶναι τὰ ἱκανοποιηθῆσιν ἄνευ θυσίας ἐτέρω ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δόγματος, στηριζομένων. Πρὸς διαλλαγὴν τῶν φυλῶν τῆς Ἀνατολῆς ἀπαιτεῖται ἢ τὰ λάβωσιν ὅσα ἐκάστη διεκδικεῖ, ἢ περ' ἀπολύτως ἀκατόρθωτον, ἢ τὰ παραιτηθῆσιν τοῦ ὄνειρου τῶν πεισθεῖται ὅτι ἀδύνατος εἶναι ἢ πραγματοποιήσῃ αὐτοῦ. Ἀλλὰ πρὸς τοιοῦτον συμφρονισμὸν καὶ χρόνος ἀπαιτεῖται μακρὸς καὶ ἀγῶνας· πιθανῶς αἰματηροί. Τοῦτο τοῦλάχιστον φαίνεται τὸ πόρισμα τῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἀπελθόντος ἔτους πανταχοῦ τῆς Χερσονήσου συμβάντων. Ὁ κύκλος τῶν ἀπαιτήσεων ἐκάστης φυλῆς οὐδαμῶς περὶτάλη, κῆξῆεν ἢ μεταξὺ αὐτῶν ἀντιζηλία, προσετέθη εἰς τοὺς πρὶν ἀπαιτητάς ἢ δῆθεν ἀλδανικὴ ἐθνικότης, ἀδύνατος ἀπεδείχθη ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ ἢ φυλετικὴ ἰσονομία καὶ ἐκ πασῶν τῶν λύσεων τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπιθανώτερα ἢ χρῆζουσα τῆς ἀδελφικῆς συμπράξεως ἱκανοποιηθέντων καὶ ὁμοιοῦντων κληρονόμων τοῦ τουρκοῦ κράτους.

Οὐχ ἤττον δεῖνὰ τραύματα τῆς ἀνωτέρω γλαδιστῶνείου θεωρίας ὑπέστη καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ἢ γνώμη τῶν ἐπιμενόντων τὴν πιστεύουσι κατορθωτὴν τὴν δι' ἀναμορφωτικῶν φαρμάκων πρὸς καιρὸν ἀναγκαίτησιν τῆς τουρκικῆς καταπτώσεως. Οὐδεὶς ποτε διπλωμάτης κατέπιε, νομίζομεν, φαρμακωτέρω ποτήριον τοῦ ἄγγλου ἐν Κωνσταντινουπόλει φαρμακοδότου. Παραθέσαντες τακτικῶς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἔρας» τὰς ποικίλας περιπετείας τῶν κατὰ τοῦ τουρκοῦ πείσματος ὑπερανθρώπων ἀγῶνων τοῦ κ. Αγαγάροδου, περιττὸν νομίζομεν ν' ἀφηγηθῆμεν καὶ πάλιν τὴν ἱλαροτραγωδίαν τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὴν Πύλην καὶ τῆς καθ' ἑκάστην ἀπειλούμενης καὶ οὐδέποτε ἐπερχομένης διαρρήξεως αὐτῶν. Οἱ ἠθολόγοι παρητήρησαν, ὅτι ἐκείνοι πρὸ πάντων οἱ ἐρχεται ἀπειλοῦσι καθ' ἑκάστην τὴν χωρισθῆσιν ἀνεπιστρέπτει, ὅσοι εἶναι βέβαι-

οὶ ὅτι οὐδ' ἡμέραν δύνανται τὴν ζήσωσιν ἄνευ ἀλλήλων. Τοιαῦτα ὑπῆρξαν καθ' ὅλον τὸ ἀπελθόν ἔτος αἱ πρὸς τὴν Ἀνασσαν σχέσεις τοῦ Σουλτάνου, καὶ πρὸς συμπληρωσιν τῆς ὁμοιότητος δὲν ἐλείψαν οὐδὲ τὰ βέβαια τῆς ζηλοτυπίας καὶ οἱ φόβοι μὴ οὗτος ἀπυθῆται ριφή ἐπὶ τέλους εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ρωσσίας. Τοῦτο ἤθελεν εἶναι ἀναντιρρήτως μέγα εὐτύχημα διὰ τοὺς λαοὺς τῆς Χερσονήσου, ἀφοῦ ἤθελεν ἀναγκασθῆ ἑκοῦσα ἄκουσα ἢ Ἀγγλία καὶ ὀλόκληρος ἡ Δύσις τὴν πατάξωσιν ἀμφοτέρους συγχρόνως τοὺς ἀδυσωπήτους αὐτῶν ἐχθρούς, τὸν τε τυραννοῦντα αὐτοὺς σήμερον καὶ τὸν ἐτοιμάζοντα δι' αὐρίον στερεωτέρας τῶν τουρκοῦ ἀλύσει. Ἀλλ' ὅτι ἄτη ἄποτε καὶ ἂν ὑποτεθῆ ἡ κατέχουσα τοὺς Τούρκους τύφλωσι, πολὺ φοβούμεθα ὅτι οὐχ ἤττον ἡμῶν βλέπουσι κλκῆνοι τὸ ἄναιρον καὶ τοὺς κινδύνους τοιαύτης τροπῆς. Ἡ ρωσσοτουρκικὴ συμμαχία ἦτο ἴσως δυνατὴ πρὸ τινῶν ἐτῶν, ὅτε ἔκειτο χαμαὶ ἡ Γαλλία καὶ ἐκοιμᾶτο ἢ Ἀγγλία ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Γλάδστον. Ἀλλ' ὅτε ἡ μὲν ἀνέρωσεν ἤδη, ἡ δὲ οὐ μόνον ἐξύπνησεν, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ἐξετέθη, ὥστε ἀδύνατον ἀποδοῖναι σήμερον οὐχὶ τὴν ὀπισθοδρομήσῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν σταματήσῃ, ἢ πρὸς τοὺς ῥώσους συμμαχία ἤθελεν εἶναι τὸ μοιραῖον σύνθημα τοῦ διαμλισμοῦ τοῦ τουρκοῦ κράτους, οὐδένα ἔχοντος λόγον ὑπάρξεως, ἅμα παραιτηθῆ τῆς ἐντολῆς τὴν φράσῃ, ἔστω καὶ διὰ τοῦ πρώτου αὐτοῦ, τὴν πρὸσον τοῦ σλαβισμού. Ἀλλ' ἂν μικρὰν ἀποδίδωμεν σημασίαν εἰς τὴν πρόκλησιν τοῦ Μιχαήλου Νεδιμ καὶ τὰς λοιπὰς ρωσσοτουρκικὰς φιλοφρονήσεις, ἔτι κενότεραι φαίνονται αἱ ἐλπίδες τῶν πιστευόντων, ὅτι θέλουσιν ὑπακούσει ποτε οἱ Τούρκοι εἰς τὰς ὑπὲρ ἀναμορφώσεως παρακελεύσεις τῆς Ἀγγλίας. Ἀληθῆς εἶναι ὅτι μέγα μέρος τῆς βερολινεῖου συνθήκης ἐξετελέσθη ἤδη, ἀποσυνθέντων τῶν ρωσικῶν στρατευμάτων, καταληφθεῖσιν τῆς Βοσνίας, τῆς Κύπρου καὶ τοῦ Βατοῦμ, ἀποσπαθείσης τῆς Βουλγαρίας καὶ αὐτοδιοικουμένης τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, ἀλλὰ πρὸς πάντα ταῦτα οὐδὲν εἶχε κοινὸν ἢ θέλησις τῆς Πύλης, ἀφοῦ ἡ μὲν ἀποχώρησις τῶν ῥώσων ἦτο ζήτημα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Εὐρώπης, τὰ δὲ λοιπὰ ἦσαν τετελεσμένα ἤδη ἢ διὰ τῆς βίας ἐκτελεσθέντα γεγονότα. Ἀλλ' ἐκ τῶν ὄρων τῆς συνθήκης, ὅσοι ἀποβλέποντες εἰς τὰς πρὸς ἀσθενεῖς γείτονας ἢ ἀόπλους ὑπκόους σχέσεις ἀπῆτουν ὅσιν τινὰ τουρκικῆς καλῆς θελήσεως, οὐδεὶς μέχρι τοῦδε οὔτε ἐν Εὐρώπῃ οὔτε ἐν Ἀσίᾳ ἐξετελέσθη, οὐδὲ δύναται ἄνευ καταναγκασμοῦ τὴν ἐκτελεσθῆ. Τοσαῦτα ἤδη ἐρρέθησαν ἀπὸ εἰσοσατίας περὶ τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς δυσχερείας μεταρρυθμίσεων ἐν Τουρκίᾳ, ὥστε φεύγοντες τὴν ταυτολογίαν περιορίζομεθα τὴν παρατηρήσωμεν τοῦτο μόνον, τὸ μὴ εἰστέτι καθ' ὅσον γνωρίζομεν ρηθέν: ὅτι οὐ μόνον ἀπελπιε, ἀλλὰ καὶ ἀδικος καθ' ἡμᾶς εἶναι ἡ ἀπαιτήσις τῆς Εὐρώπης, ζητούσης παρὰ τῆς Πύλης ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν αὐτῆς ὑπηκόων ἰσονομίαν, ἢ ἢ πραγματικὴν παραχώρησις ἤθελεν εἶχει ἀφευκτον ἀποτελεσμα οὐχὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς ὑπεροχῆς, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἐκμηδένισιν τοῦ ὀθωμανικοῦ στοιχείου. Ἄν ἀληθεύῃ τὸ ἀκαταπαύτως ἀντηχοῦν ἀπὸ τινος χρόνου ἀγγλικὸν ἀπόφθεγμα, καθ' ὃ ἀντὶ δὲν μεταρρυθμισθῆ δὲν δύναται ἢ Τουρκία τὴν ζήσῃ, οὐχ ἤττον ἀληθῆς εἶναι, ὅτι ἀδύνατον εἶναι τὴν ἐπιζήσωσιν οἱ Τούρκοι τῆς ἰσονομίας πρὸς τοὺς ὑποδούλους λαοὺς. Κατὰ πολὺ κατώτεροι τὸν ἀριθμὸν αἱ εἶτι μᾶλλον ἀπολειπόμενοι αὐτῶν κατὰ τὴν δραστηριότητα, τὴν ἀγγίνοιαν, τὴν φιλοπονίαν καὶ πᾶσαν βιωτικὴν ἀρετὴν, ἤθελεν ἀφευκτως καταστραφῆ ἐν τῷ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνι, ἂν πράγματι ἐστεροῦντο τοῦ μόνου ἀντισταθμίζοντος τὰ μειονεκτήματα ταῦτα δικαίωματος ν' ἀρχοσι διὰ τῆς σπαθῆς καὶ ν' ἀποζῶσιν ἐκ τοῦ αἵματος καὶ τοῦ ἰδρωτός τῶν χριστιανῶν. Ἀληθῆς εἶναι ὅτι τουρκοφίλοι τινες ἐπιχειροῦσι σήμερον τὴν ἐγείρωσιν διάκρισιν μεταξὺ τοῦ παντός ἐπικίνου ἀξίου τουρκοῦ λαοῦ καὶ τῆς διοικουμένης τῆς

Καὶ Βραχ...

110

γαίνεται

ξως, τῆς μόνης κατ' αὐτοὺς τυραννικῆς καὶ διεσφραμμένης. Καὶ βάσιμος ὁμῶς ἂν ὑποθεθῆ ἡ διάκρισις αὕτη, κατ' οὐδὲν μεταβάλλεται ἐξ αὐτῆς ἡ θέσις τῶν πραγμάτων, ἀφοῦ αἱ περὶ μεταρρυθμίσεων αἰτήσεις τῆς Εὐρώπης ἀποτείνονται σήμερον καὶ θέλουσιν ἀποτείνεσθαι ζεῖποτε κατ' ἀνάγκην εἰς τὴν διοικοῦσαν τάξιν, ἥτις οὐδὲν ἄλλο ἔχει ἔρεισμα τῆς ἐξουσίας καὶ οὐδένα πόρον ζωῆς πλὴν τῆς καταπίεσεως καὶ τῆς ἀρπαγῆς. Τοὺς διὰ τοιούτων μόνων μέσων δυναμένους νὰ ὑπάρξωσι δικαιοῦμεθα βεβαίως νὰ θεωρήσωμεν ὡς ὑπάρξεως ἀναξίους, παράλογον ὁμῶς εἶναι νὰ ζητῶμεν παρ' αὐτῶν ν' αὐτοχειριασθῶσι καὶ ἔτι παραλογώτερα ἡ ἐλπίς, ὅτι θέλουσι ποῶζει τοῦτο πειθόμενοι εἰς παραίνεσεις καὶ διπλωματικούς ἐξορκισμούς. Ἡ κατάκορος χρῆσις καὶ πλήρης ἀποτυχία τῶν μέσων τούτων καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους κατέστησε καταφανεστέρων εἰς τοὺς μὴ ἔκουσίως τυφλώτοντας τὸν ὄγκον τοῦ τοιούτου παραλογισμοῦ, κατατάξασα ὀριστικῶς τὴν διὰ μεταρρυθμίσεων ἀνθρώπων τῆς Τουρκίας εἰς περιθλεπτον θέσιν ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῶν ὀνείρων.

Τὸν αὐτὸν δρόμον φαίνεται ἐσχάτως τρεπομένη καὶ ἡ ἀρχομένου τοῦ ἔτους ἀνακαινισθεῖσα παρὰ τοῦ Φρεϊμαν διὰ πολυκρότου ἄρθρου ἀρχαία θεωρία τῶν ἐπί Σκωττωβριάνδου φιλελλήνων, καθ' ἣν οἱ ὀθωμανοὶ, ἄχθος τῆς γῆς καταντήσαντες ἐν Εὐρώπῃ πρέπει νὰ μετακομίσωσι τὰς σκηνὰς αὐτῶν εἰς Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν, ὅπου λαμπρὸν ἀναμένει αὐτοὺς μέλλον. Ἀλλὰ καθ' ἣν ἀκριβῶς ὥραν ἀγωνισθῶσι οὗτοι παρὰ τὸν Βόσπορον, φαίνεται κλειόμενον αὐτοῖς καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο καταφύγιον. Οὐ μόνον ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ Ἀνατολῇ, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς γῆς περιστέλλονται τὰ ὄρια καὶ ἀπειλεῖται ἡ ἐθνικὴ ὑπαρξίς τοῦ ἰσλαμισμοῦ. Τρέχουσι εἰς συνάντησιν ἀλλήλων ἐκ τοῦ πόλου καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ ἡ Ρωσία καὶ Ἀγγλία ἐγγίζουσι νὰ εὐρεθῶσιν ἀντιμέτωποι ἐν τῷ ὀμφαλῷ τῆς Ἀσίας, ἀφοῦ ἠκρωτηρίασαν ἡ ἐντελῶς κατέλυσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἐπιπροσθούτων ὀθωμανικῶν κρατῶν. Τὸ τελευταῖον μεταξύ τῶν ἀντιζήλων μετόχιον κατελήφθη καὶ πάλιν πρὸ τιῶν ἡμερῶν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, τιμαρῶντων τὸν Ἀφγανὸν Ἐμίρην, ὀνειρευθέντα συνδέσμον ὀθωμανῶν ἡγεμόνων ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Τσάρου. Ἄν πέρωται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ συμφωνηθεῖσαι ἐν Μικρασίᾳ μεταρρυθμίσεις, ἀδύνατον εἶναι νὰ συμβῆ τοῦτο ἀνευ μεταβολῆς τῆς χώρας εἰς ἀγγλικὴν ὑπὸ οἰονδῆποτε τύπον ἀποικίαν. Τοιούτη περίπτωσις εἶναι ἡ θέσις καὶ τοῦ Καλίφου τοῦ Μαρόκου. Ἐν Τύνιδι ὀφίσταται ἐκκρεμὸς ζήτημα γαλλοιταλικῆς ἐπικρατήσεως· τὴν δὲ Αἴγυπτον ἀπειλοῦσι λευκοὶ ἐξ Ἀρκτοῦ καὶ μαῦροὶ ἐκ μεσημβρίας χριστιανοί, ὧν ὁ βασιλεὺς ἐτηλεγράφησεν ἐσχάτως τῷ Κεδίβῃ, ὅτι αὐτὸν στρατιῶται του ὕγειαίνουσι καὶ προτίθενται ἐντὸς ὀλίγου νὰ τὸν ἐπισκεφθῶσι. Τὸν τρόπον τῆς τοιαύτης ἐπισκέψεως κορυφώνει ἀρχαῖά τις καὶ σεβαστὴ παρὰ Μουσουλμάνοις προφητεία, προλέγουσα τὴν μέχρι ἐκβολῶν τοῦ Νείλου ἐπικράτησιν τῶν Αἰθίοπων, ἧς ἐθεωρήθη ὡς ἀρχὴ πληρώσεως ἡ πρὸ τιῶν ἐτῶν ἐξόντωσις πολυαριθμοῦ εὐρωπαϊστῶν συντεταγμένης στρατιᾶς ὑπὸ ἡμιγύμων σιφῶν, ὀδηγουμένων ὑπὸ ἀξέστου βαρβάρου ζητήσαντος ὡς ἐπαθλοντῆς νίκης τὴν χεῖρα τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας. Πᾶσαι ὡς ἔπος εἰπεῖν αἱ συμφοραὶ καὶ ταπεινώσεις φαίνονται ἐπικρεμμέναι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἀνατοχῶν ἀπογόνων τοῦ Προφήτου καὶ ἐγγίζουσι προμηνύεται ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν οἱ ἀτίθασοι οὗτοι δεσπόται θέλουσι κἀκεῖνοι ὑποκύψει πανταχοῦ ὑπὸ ἀλλόφυλον ζυγόν. Τὸ κράτος τῶν ὀσμανλῶν εὐρίσκειται ἤδη εἰς ἣν ἀκριβῶς κατὰστασιν ἡ ἐτοιμοθάνατος Δυτικὴ Αὐτοκρατορία ἐπὶ Ὄνωριου. Ὅπως σήμερον ὁ Χαϊρεδίν, εὐρέθη καὶ τότε ἕτερος ἀραψ, ὁ Συνείας, προσφέρων εἰς τὸν τελευταῖον αὐτοκράτορα πικρότατον ποτήριον, ὅπερ ἔπρεπε παραχρῆμα νὰ κενώτῃ μέχρι πυθμένος, ἂν ἤθελε νὰ σωθῆ. Τὰς αὐτὰς περίπτωσις μεταρρυθμίσεις, ἐζήτουν ὁ τότε καὶ ὁ σήμερον Ἀφρικανός, ἀπομάκρυναν τῶν ἀδλοκολάκων καὶ ἀντικατάστασιν δι' ἐθνικοῦ στρατοῦ τῶν πραιτωριανῶν, καὶ

τὸ αὐτὸ ξένονδοτον πείσμα ἀντετάχθη εἰς ἀμφοτέρους. Ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ ἀναμνησθῶμεν ἐνταῦθα καὶ τῆς μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ἐν ὄρα φιλοτουρκισμοῦ τῆς Εὐρώπης παροξυσμοῦ ἀπαγγελθείσης πολυκρότου προφητείας τοῦ Ρενάν, καθ' ἣν μόνος ὁ ἰσλαμισμὸς ἔχει μέλλον ἐνώπιον αὐτοῦ, ὡς μόνος διατηρήσας τὴν ἐκλείψασαν παρὰ χριστιανοῖς σῶπειραν πίστιν. Μόλις τέταρτον αἰῶνος ἔκτοτε παρήλθε καὶ πανταχοῦ ἐλέπομεν καταλυόμενον τὸ κράτος τῶν πιστῶν ὑπὸ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀπιστίας, ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι οὔτε πᾶσα πίστις σώζει, οὔτε ἀσφαλὲς ἐπιτήδευμα εἶναι ἡ μετὰ Χριστὸν προφητεία.

Μετ' ἐλαφροτέρως καρδίας ἐρχόμεθα ἤδη ν' ἀναγράψωμεν ὅτι σὺν τοῖς ἄλλοις ὀνείροις παρέσυρε τὸ λῆξαν ἔτος καὶ τὸν ἀπὸ τοσοῦτων ἐτῶν ταραττόντα τὸν ὕπνον ἡμῶν ἐφύλλτην τοῦ πανσλαβισμοῦ. Ἡ ἀξία τῆς βερολινείου συνθήκης φαίνεται ἐν ἀρχῇ ὑποτιμηθεῖσα καὶ μόλις ἡμέτερον ἀπὸκαλυπτόμενος καθ' ἣσπασαν αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν ὁ θρίαμβος τῆς Δύσεως κατὰ τῆς οἰκτρῶς ἐμπαιχθείσης Ρωσίας. Ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ μόνον τῶν Ἀγγλων ἐν Βερολίνῳ κατόρθωμα ἐφαίνετο ὅν ὁ διχασμὸς τῆς Βουλγαρίας καὶ τινες ἄλλοι μικροῦ λόγου ἄξιοι ἀκρωτηριασμοὶ τῶν ἐν ἀγίῳ Στεφάνῳ παραχωρηθέντων. Τὸ τοιοῦτον κέρδος ἐλογίζετο πενιχρὸν καὶ πρὸ πάντων ἐφήμερον, ἀφοῦ μάλιστα οὐδ' αὐτὰς ἀποδοθεῖσας αὐτῇ διὰ τοσοῦτων ἀγῶνων παρόδους τοῦ Αἴμου ἔσπευδε νὰ καταλάβῃ ἡ Τουρκία, ἐξ οὗ ἐθεωρεῖτο προσεχῆς ἡ συγχόλλησις τῶν τμημάτων τοῦ διχοτομηθέντος ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ρωσικοῦ κατακτητισμοῦ. Περὶ ταῦτα μόνον περιεστρέφετο ἐπὶ ὀλόκληρον ἔτος ἡ συζήτησις καὶ ἀπαρατήρητον σχεδὸν ἀπέμενε τὸ ἀληθῶς μέγα ἔργον τῆς Συνόδου συνιστάμενον εἰς τοῦτο, ὅτι ἀντικατέστησε τὴν Τουρκίαν διὰ τῆς Αὐστρίας ὡς προφυλακὴν τῆς Εὐρώπης, ἐγείρατο ἀντὶ ἡρεσιωμένου καὶ καταρρέοντος μόνιμον καὶ δυσπερέδχτον κατὰ τοῦ σλαβισμοῦ φραγμόν. Οἱ συζήσαντες τῆς ἀγγλικῆς ἀντιπολιτείας καὶ αἱ φυλετικαὶ μεμψιμοιρίαι, τὰς ὁποίας διήγειρεν ἐν Αὐστρίᾳ, ἡ αἰματηρὰ κατάληψις τῆς Βοσνίας καὶ ἡ κάθοδος μέχρι Νεοπαζαρίου ἐπεσκίασαν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας τὸ μέγεθος τοῦ ἀποκτημάτος, μόλις ἀποκαλυφθῆν, ὅτε περιττῆς καταστάσεως πάσης ὑποκρίσεως μετὰ τὴν εὐδῶσιν τῆς αὐστρογαερμανικῆς συμφωνίας, ἀνεπέμφεν ἀνεπιθύμητον κραυγὴν θριάμβου ἐν Μαγχεστοῖς ὁ Σαλιςβουρῆ, καὶ γοερά ἀντήχησαν ἐκ Πετροπόλεως παράπονα κατὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τοῦ δολίου Βιομάρκ. Ἀξιοπιστοτέρων τῆς ἀγγλικῆς χαρῆς νομίζοντες τὴν λύπην τῆς ἀντιπάλου αὐτῆς παραθέτομεν ἐκ ρωσικῶν πηγῶν τὰς κατωτέρω ἐκτιμήσεις.

«Ἡ δημιουργηθεῖσα τῇ Αὐστρίᾳ παρὰ τὸν Αἴμον θέσις κηλοιστῆ ἀπὸ τοῦ δε σχεδὸν ἀδύνατον πᾶσαν ἐνόηλον ἐπέμβασιν τῆς Ρωσίας εἰς τὰ τουρκικὰ πράγματα. Ἄν ἡ ἀγγλογαλλικὴ συμμαχία ἦτο ἤδη μέγα πρόσκομμα κατὰ τῆς τοιαύτης ἐπεμβάσεως, ἡ προσθήκη εἰς ταύτην τῆς Αὐστρίας καθιστᾷ πάντα μέλλοντα ἀγῶνα οὕτω προφανῶς ὀβριον, ὥστε πρέπει νὰ θεωρηθῆ ἀπὸ τοῦδε ὡς ἀδύνατος πόλεμος ρωσοτουρκικός. Ὁ λόγος Βηροσφιλῆδ δικαιοῦται νὰ χαίρηται ἐπὶ τῷ κατορθώματι. . . οὐχὶ ὁμῶς καὶ οἱ ὑπόδουλοι λαοὶ τῆς Χερσονήσου ἐπὶ τῇ μάταιώσει τῶν ὀυτιῶν τῆς Ρωσίας κτλ.»

Καὶ κατωτέρω· «Ὡς συμπέρασμα τῶν ἐκτεθέντων προκύπτει ὅτι ὁ τελευταῖος ἀγὼν οὐ μόνον ἀπέβη ὀλως ἀγονος, ἀλλὰ καὶ πρωταίτιος τῆς οἰκτρῶς καταστάσεως εἰς ἣν σήμερον εὐρισκόμεθα, παρασχῶν ἀφορμὴν τοῖς ἀναρχικοῖς νὰ ἰσχυρισθῶσιν, ὅτι τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας ὅπερ ἐπεχειρήσεν ἡ Ρωσία νὰ φυτεύσῃ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔπρεπε πρότερον παρ' ἡμῖν νὰ φυτευθῆ. Ὁ ἀπαίσιος οὗτος πόλεμος ἀπεδείχθη μέγιστον σφάλμα τῆς Ρωσίας καὶ ἄπᾶνθρωπον κακούργημα τῆς ὑπόουλου πολιτικῆς (τῆς τοῦ Βιομάρκ) ἥτις ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν πρὸς ἐξκοθένισιν καὶ ἀποσύνησιν τῆς αὐτοκρατορίας. Δυστυχῶς δὲ ἀναγκασό-

»μεθα να ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπετεύχθη
»πέραν πρῶτης ἐλπίδος καὶ αὐτῶν τῶν μᾶλλον ἀδυσωπῆτων
»ἐχθρῶν τῆς Ρωσσίας». (1)

Τοιαύτη εἶναι ἀπὸ τινῶν μηνῶν ἡ γλῶσσα σύμπαντος
τοῦ ρωσικοῦ τύπου, ὄντως σπαρταζικὸν μίγμα παραπό-
νων, ἐγκλίσεων, μετανοίας καὶ ἀκινδύνων ἐπὶ τοῦ παρόν-
τος καθ' ὅλου τοῦ κόσμου ἀπειλῶν. Ἡ ἱστορία τῆς τελευ-
ταίας ἀνατολικῆς κρίσεως δύναται ἤδη νὰ συνοψισθῇ ὡς
ἐξῆς: Ὁ πρίγκιψ Βισμάρκ, ἀνέκαθεν ἐπιθυμῶν τὴν μετατό-
πισιν τοῦ κέντρου τῆς αὐστριακῆς βαρύντητος πρὸς ἀνατο-
λάς, ἐνεθάρρυνε δὴθεν ἐξ εὐγνωμοσύνης τὴν Ρωσίαν εἰς
πραγματοποιήσιν τῶν προκλιώνων αὐτῆς πύθων, προλεξάνας
αὐτῇ τὴν ὁδὸν καὶ πᾶσαν δυτικὴν ἀντίδρασιν ἐπὶ τινὰ
χρόνον ματαιώσας· ἅμα δὲ κατώρθωσεν ἡ πελάτις του νὰ
ἐξαγάγῃ δι' ἀτρίτων θυσιῶν τὰ κάστανα ἐκ τῆς ἀνατολι-
κῆς πυρκαϊῆς, παρέθηκε ταῦτα ἀχίζοντα ἐπὶ ρωσικοῦ αἵ-
ματος εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἐμμέσως εἰς τὴν Ἀγγλίαν.
Ὁ τελευταῖος πόλεμος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ρωσικὴ ἀ-
πόπειρα οὐ μόνον ἀποικοῦσα, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ἀδύνατον
καταστήσασα πᾶσαν ἐν τῷ μέλλοντι ἐπιτυχέστεραν. Ὁ ἀπὸ
τοῦ Ἀδριακοῦ μέχρι τοῦ Αἰγαίου περισφίγγων τὴν Χερσόνη-
σον σλαβικῶν δράκων ἐδιχοτομήθη ἐν Νεοπαζαρίῳ ἡ Σερβία
καὶ τὸ Μαυροβούνιον κατέστησαν δι' ἐμπορικῶν καὶ σιδηρο-
δρομικῶν συμβάσεων ἡ ἔσονταί μετ' ὀλίγον αὐστριακοὶ μάλ-
λον ἢ ρωσικοὶ δορυφόροι· τὴν Ῥωμανίαν μετέβαλεν
ἀπὸ συμμάχου εἰς ἀδιάλλακτον ἐχθρὸν ἢ πρὸς αὐτὴν ἀχα-
ριστία, καὶ αὕτη δὲ ἡ Βουλγαρία προκίσηται ὑπὸ τῆς Εὐ-
ρώπης δι' ἀνεπαρκέστερον συντάγματος καὶ ζητήματος ἐξω-
τερικοῦ, θέλει ἐξαντληθῆαι ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν εἰς μα-
ταίους ἀγῶνας, καὶ ἐμφυλίους σπαρταγμῶς, μέχρις οὐ δυ-
νηθῆ νὰ ἐπουλώσῃ τὰ δύο ταῦτα δυσίατα ἔλκη· ἐνῶ δὲ
οὔτε μονοπάτιον ἀφῆθη ἄφρακτον τῇ ρωσικῇ εἰσβολῇ, ἡ
νεώγη εἰς τὴν αὐστριακὴν ἐπικράτησιν εὐρεία καὶ ἐπιβλή
ἐν τῷ τουρκικῷ κράτει λεωφόρος. Ὡς ἀποζημιώσιν τῶν ἀ-
φαιρεθέντων τῇ βοήθειᾳ αὐτοῦ πρὸ δεκαπενταετίας, ἴσως
δὲ καὶ τῶν γεφυρικῶν ἐπαρχιδῶν, τὰς ὁποίας σκέπτεται ἐν
προσχεῖ μέλλοντι ν' ἀφαιρήσῃ, παρέθεσεν ὁ Βισμάρκ τῇ
Αὐστρίᾳ ἑτέραν ἐν Ἀνατολῇ Ἰταλίαν, κατὰ τοῦτο προτιμο-
τέραν τῆς ἄλλης, ὅτι ἀντὶ ἐνός περιουσιῶν τεσσάρων ποικι-
λόφων, ἀερόφυλλα καὶ ἀλληλομισούμενα καὶ ἐκ τούτου
προσφορώτατα πρὸς διαιώνισιν τῆς νεκρῆς κατακτίσεως
Πεδεμόντια. Παρηγορῶν δι' ὅσας ἐποτίσθημεν ὑπ' αὐτῶν πι-
κρίας ἐθεοβάτωμεν ἡμᾶς ὁ Βεικονσφῆλδ ἐπιτρέφων ἐκ Βερο-
λίνου αὐτὶ ἀδύνατον εἶναι νὰ συντελεσθῇ ὁ διαμελισμὸς τῆς
»Τουρκίας χωρὶς νὰ λάβωσιν οἱ Ἕλληες πᾶν ὅ,τι ἀνήκει
»αὐτῆς». Πολὺ ἐν τούτοις φοβούμεθα μὴ, καὶ τούτου συντε-
λουμένου, ἀναγκασθῶμεν καὶ πάλιν νὰ περιμεινῶμεν· μόνον
δὲ προσχεῖ καὶ θετικὸν κέρδος βλέπομεν ἐκ τῆς ἐπιελ-
θούσης ἐσχάτως τροπῆς τὸν ἀσυγκρίτως τοῦ ρωσικοῦ ἀ-
νώτερον πολιτισμὸν καὶ ἐλαφρότερον ζυγὸν τῆς Αὐστρίας.
Πρὶν ἐπιθέσωμεν τέλος εἰς τὰ περὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δρά-
ματος, οὗ πάντες οἱ πρωταγωνισταὶ ἀπεδείχθησαν ἐρχαί-
λοι τῶν βουλιμιώντων λίγων τοῦ Δάντε, ὑπ' ἐνός μόνου
ἐμπνεόμενοι αἰθρήματος «τῆς πείνης ἐδάφους» (earth-hun-
ger), ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τοὺς ἡμετέ-
ρους ἀναγκώστας τὰς κρίσεις, δι' ὧν ἐπέβαινε τὸ πολυκρο-
τον αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος ὑπόμνημα ἐξοχος πρὸ
πεντηκονταετίας φιλέλλην, ὁ Σατωβριάνδος· «Ἡ Εὐρώπη,
»τῶν πολιτικῶν αὐτῆς θεσμῶν μεταβληθέντων καὶ ἐναρε-
»τοτέρων τῶν ἡγεμόνων, συνετοτέρων τῶν ὑπουργῶν καὶ
»μᾶλλον πεφωτισμένων τῶν λαῶν καταστάντων δὲν ἀε-
»γεται πλέον τῆς διανομῆς τῆς Τουρκίας. Ἡ πολιτικὴ
»δικαιοτέρα φρονοῦσα, ἀπ' ὅτου κατέστησαν δημοσιώτεραι
»καὶ πράξεις αὐτῆς, οὐδέως ἔχει κατὰ νοῦν νὰ κατακερ-
»ματίσῃ τὰ κράτη τοῦ Σουλτάνου. Τίς ἐπορθαλίμῃ σήμε-

»ρον ξένας γαίας ἢ ἐμπορικὰ προνόμια, ἥτε ἡ ἐμπορικὴ ἐ-
»λευθερία καὶ τῶν δικαιομάτων ἢ ἰσότης κατήνησεν ὁ ἀ-
»ρπαστός πάντων τῶν λαῶν κώδιξ»; Ἄν ἠλήθεον τῷ
ὄντι ἐν ἔτει 1825 ὅσα γραφόμενα σήμερον ἤθεον φανῆ ἀνε-
πιφύλακτος εἰρωνία, ἀναγκάζομεθα νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι
ἡ διεθνὴς ἠθικὴ ἐποίησεν ἐν διαστήματι ἡμῖσεως αἰῶνας
γίγαντες βήματα πρὸς τὰ ὀπίσω.

Τρέχοντες ἤδη θέλομεν μνησθῆ τῶν ἀσχετοτέρων ἡμῖν
κατὰ τὸ ἔτος γεγονότων. Οἱ ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ
μεσημβρινῇ Ἀφρικῇ ἀγῶνες τῶν Ἀγγλῶν μικρὸν παρέ-
χουσιν ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ γνωστὸν εἶναι ἐκ τῶν προτέρων,
ὅτι οὐχὶ πρὸς Ἀφγανούς ἢ Ζουλοὺ, ἀλλὰ καὶ πρὸς πᾶν ἔθνος
μαχομένη ἡ Ἀγγλία δύναται μὲν τὰ ὑποστῆ ὅσας δύποτε
ἤττας ἢ καὶ καταστροφάς, ἀλλὰ θέλει κερδίσει ἐξ ἅπαν-
τος μίαν τοῦλάχιστον μάχην, τὴν τελευταίαν. Τὸ αὐτὸ
δύναται τις νὰ εἴπῃ περὶ τῶν πρὸς τὴν Τουρκίαν διενέσεων,
ἀσφαλῶς προσλέγων, ὅτι θέλουσιν ἀπολήξει εἰς φιλικωτάτην χειρα-
ψίαν. Τὸ ἀγροτικὸν ἐν Ἰρλανδίᾳ ζήτημα εἶναι βεβαίως σπου-
δαιότερον οὐχὶ ὅμως καὶ νέον, τὸ δὲ ἀληθῶς ἀξίον προσοχῆς
κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπῆρξε τὸ ἀποικιακόν. Ἡ Ἄνασσα
ἔχει ὑπερδυνασίων ἐκατομμυρίων ἀνθρώπων, ἐξ ὧν μόν-
οι οἱ πέραν τῆς Μάγχης, οὐδὲ τὸ δέκατον ἀποτελοῦντες,
εἶναι καὶ πολῖται, οἱ δὲ λοιποὶ ὑπήκοοι μόνον τῆς Ἀγγλίας,
ἀπολαύουσι εὐρυτάτης αὐτονομίας, ἔχοντες ἰδιαίτερα νο-
μοθετικὰ σώματα καὶ διὰ χαλαρωτάτου μὲν πρὸς τὴν
πρωτεύουσαν, δι' οὐδενὸς δὲ πρὸς ἀλλήλους συνδέουσι
δεσμοῦ. Μόνος μέχρι τούτου προορισμὸς τῶν ἀποικῶν τού-
των ἐφαίνετο ὡς νὰ παρέχωσιν ἀδρούς μισθοὺς εἰς τὰ ὑ-
στερότατα τέκνα τῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἀνεξάντλητον ὕ-
λην συγκινητικῶν ἀγορεύσεων εἰς τοὺς κκ. Γλάδστονα καὶ
Βραῖτ, ἐξεγειρομένους κατὰ τῆς τοιαύτης ἀδικίας, πλὴν
δὲ τούτου νὰ καταναλίσκωσι τὰ προϊόντα τῆς ἀγγλι-
κῆς βιομηχανίας ἀπκλαγγμένα παντός δεσμοῦ. Ἐσχάτως
ὅμως ἀποικιακοὶ τινες ἐξηγέρθησαν κατὰ τοῦ ἀμφισβήτη-
σῆμου, ὡς φαίνεται, τούτου προνομίου, ἐπιβαλοῦσαι βα-
ρύντητα εἰσαγωγικὰ τέλη εἰς τὰ προϊόντα μισροπό-
λεως. Τὸ φοβερόν τοῦτο ράπισμα ὡς καὶ ἡ πλήρης ἐν Κύ-
πρῳ ἀποτυχία τοῦ ἰσχυρότος ἀποικιακοῦ συστήματος, ἐθε-
σαν τὴν Ἀγγλίαν πρὸ τοῦ διλήμματος ἢ ν' ἀπολέσῃ ἢ νὰ
συγκεντρώσῃ τοὺς ἀποίκους αὐτῆς, παραχωροῦσα μέχρι
τινος δικαίωμα πολιτείας. Ἐπὶ τοῦ παρόντος πρόκειται
μόνον περὶ συστάσεως πολυμελοῦς κεντρικοῦ συμβουλίου ἀν-
τιπροσώπων τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς Ἀγγλῶν ὑπηκόων,
ἔργον ἔχοντος νὰ γνωμοδοτῇ περὶ παντός μέτρου σχετιζο-
μένου πρὸς τὰ ἀποικιακὰ συμφέροντα. Δύσκολον ὅμως ἢ
μᾶλλον ἀδύνατον φαίνεται ν' ἀρκεσθῶσιν ἐπὶ πολὺν χρόνον
οἱ ἀποικοὶ εἰς ἀπλῶς συμβουλευτικὴν ψήφον. Ἐπειδὴ δὲ ἀ-
δύνατον εἶναι ἀπ' ἑτέρου ν' ἀνοιχθῶσιν αὐτοῖς αἱ πύλαι τοῦ
Κοινοβουλίου ἀνευ κινδύνου ἐμμηδενίσεως τῶν ἀγγλοσαξ-
ωνικῶν ψήφων ὑπὸ δεκαπλασίων κοσμοπολιτικῶν, μόνον
φάρμακον ὑποδεικνύεται ἢ ἴδρυσις ὁμοσπονδικῆς Βουλῆς
οἷα ἢ ἐν Ἀμερικῇ καὶ Γερμανίᾳ; ἢ τὴν οὐδόλως ἀπειλοῦσα
τὴν ὑπεροχὴν τῆς σαξωνικῆς φυλῆς, θέλει ἔχει μόνον ἐνο-
πλὴν νὰ συσφίξῃ τὰς ἐπαρμένους δυνάμεις τῆς ἀπεράντου
ἀγγλικῆς αὐτοκρατορίας εἰς δέσμην ὑπὸ τε ἐμπορικὴν καὶ
στρατιωτικὴν ἐποψ.ν πρωτοφανῆ καὶ ὄντως φοβεράν. Ἄν τὸ
μεγαλοῦργημα ἐπιτύχῃ, θέλει ἐξ ἅπαντος ἀναδειχθῆ καὶ
κατὰ ξηρὰν οἷα καὶ κατὰ θάλασσαν, ἦτοι κοσμοκράτειρα
ἢ ἀγγλικὴ ὁμοσπονδία, ἐν περιπτώσει ὅμως ἀποτυχίας ἐν-
δέχεται νὰ ἐπισκίψῃ ἐπ' αὐτῆς ἢ καθ' ἑκάστην προλεγο-
μένην τοῦ Γλάδστονος συμφροῦν. Ἄλλ' ἐκ τῶν ἀπαι-
σιῶν τοῦ ἀνδρὸς προρρήσεων οὐδεμίαν εἶδομεν μέχρι τούτου
πληρωθεῖσαν. Δύσκολον δὲ φαίνεται ἡμῖν νὰ προμηθήσῃ ὁ
ἀγγλικὸς λαὸς κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογὰς τὸν κοκκόμαν-
τιν τοῦτον κυβερνήτου τοιαύτας ἐκτυλίσσοντος ἀκαταπύ-
στως πρὸ τῶν ὀρθολογῶν αὐτοῦ μεγαλοπρεπεῖς ὀπτασίας
καὶ πολλὰς ἤδη τούτων εἰς πράγματα μεταβαλόντος.

(1) Βλ. ἄρθρον Τοιχατσῆφ ἐν τῇ «Βρεταν. Ἐπιθεωρήσει» τῆς 8
Αὐγούστου.

Περὶ τῆς Γαλλίας οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν νὰ εἰπωμεν εἰμὴ μόνον οὐτὶ ἐξηκολούθησεν ἐν αὐτῇ τὸ δημοκρατικὸν πολιτεύμα ριζοφουστὸν καὶ ἀνθιστάμενον εἰς πᾶσαν ἔφοδον τῶν ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν. Τὸ μόνον ἀπομένον ζήτημα εἶναι, ἂν δύναται δημοκρατικῶς νὰ διαγωνισθῇ ἐν Εὐρώπῃ διπλωματικῶς καὶ στρατιωτικῶς πρὸς τὰς γείτονας στρατιωτικὰς μοναρχίας. Οἱ φρονούντες τοῦτο ἀδύνατον παρατηροῦσιν, ὅτι τὰ τελευταῖα γυμνάσια ἀπέδειξαν ἐλλιπέστατον τὸν ἀπὸ δεκαετίας ὀργανιζόμενον γαλλικὸν στρατὸν, ἡ δὲ διπλωματία αὐτῆς, οὐδὲν ὑπὲρ ἐκωτῆς καὶ ἐλάχιστα ὑπὲρ τῶν ἄλλων ζητήματα ἐν Βερολίῳ, οὐδὲ ταῦτα κατώρθωσε νὰ λάβῃ. Εὐχόμενοι ν' ἀποδειχθῇ προσεχῶς ἡ θεωρία αὕτη ἐσφαλμένη καὶ ν' ἀνακτήσῃ τὴν πρέπουσαν αὐτῇ θέσιν ἢ μόνῃ ἡμῶν πρόστατις, δύσκολον εἶναι ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ν' ἀποφανθῶμεν κατὰ πόσον πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς ἀφρόνησιν καὶ κατὰ πόσον εἰς δημοκρατικὴν ἀδυναμίαν ἢ παρατεινόμενη αὐτῆς ἀπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν πραγμάτων ἐποχῆ.

Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἡσυχάζουσαν Γαλλίαν ἡ Ἰταλία, μετανοήσασα, ὡς φαίνεται δι' ἣν ἔδειξεν ἀφιλοκέρδειαν ἀπελθούσα ἀνευ λαφύρων ἐκ Βερολίνου, διήλθε τὸ ἔτος στρέρουσα περὶ ἐκωτῆν ἀνήσυχον βλέμματα πρὸς ἀνεύρεσιν οἷας δῆποτε ἀποζημιώσεως, καὶ ὅτε μὲν τὴν ἀλύτρωτον Ἰταλίαν, ὅτε δὲ τὴν Τύνδα ἢ τὴν ἀλβανικὴν παραλίαν μάστιν ἐπιφθαλμιώτα. Ἀτυχιστάτη πρὸ πάντων ὑπῆρξεν ἡ τελευταία αὐτῆς διπλωματικὴ ἐκστρατεία, ἀπαιτούσης ἀνάλογον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἰταλῶν ὑπηκόων ἐν Αἰγύπτῳ μερίδα ἐπιρροῆς, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι, ἂν τοιαύτη ὑπερίσχυε θεωρία, ἡ πρώτη ἀναντιρρήτως θέσις ἀνήκει εἰς τὴν Ἑλλάδα, πολὺ πλείονας ἢ πᾶσαι ὁμοῦ αἱ λοιπαὶ δυνάμεις ἔχουσιν παρὰ τὸν Νεῖλον ἀποίκους. Ἄλλ' ἢ ἐν ξένη χώρα ἐπιρροὴν ἀπονέμεται δυστυχῶς ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τῶν ἐν αὐτῇ συμφερόντων, ἀλλὰ τοῦ προχείρου πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν στόλου καὶ στρατοῦ. Εἰς μόναν τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ πλειονοψηφία, τὰ δὲ διεθνή λύονται διὰ σφαιρῶν καὶ οὐχὶ διὰ σφαιριδίων.

Ἐν Γερμανίᾳ ἐξακολουθεῖ ὁ ἀδυσώπητος καγκελάριος συμμαχῶν μετὰ τῶν κληρικῶν πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ κοινωνισμοῦ, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον στέργων νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι κηρυχθεὶς ὑπέρμαχος τοῦ προστατευτικοῦ συστήματος, τοῦ παρεχόντος ἄδρᾳ κέρδη εἰς τινὰς βιομηχάνους καὶ ἀνώτερον μισθὸν εἰς τοὺς ἐργάτας ἐπὶ ἀδίκῃ ζημίᾳ τῶν καταναλωτῶν, πρέπει ἐξ ἀπάντος νὰ καταταχθῇ καὶ οὗτος μετὰ τῶν ἀθαιρέτως τροποποιούντων τὸν νόμον τῆς προσφοράς καὶ τῆς ζητήσεως, ἥτοι τῶν κοινωνιστῶν.

Ἡ Ρωμουνία κατώρθωσε τέλος πάντων τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, ἀφοῦ κατὰ τὸ ἡμισυ μόνον ἐξετέλεσε τὰς περὶ ἑβραίων διατάξεις τοῦ Συνεδρίου. Τὴν ὑπὲρ τούτων ζητηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βαδδιδιγκτῶνος ἰσονομίαν, καίτοι δικαιοσάτην κατ' ἀρχὴν, νομίζομεν οὐχ ἤττον, ὅτι καθιστῶσιν ἀδικον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αἱ ἰδιαιτέραν τῆς χώρας περιστάσεις. Τὸ Ἰσραηλιτικὸν ζήτημα, οὐδὲν ἔχει ἐν Ρωμουνίᾳ κοινὸν πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ἀφορᾷ ἀπλῶς εἰς τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα. Ἡ θέσις τῶν Ρωμούνων πρὸς τοὺς ἑβραίους εἶναι ἀκριβῶς οἷα ἡ τῶν ἐν Καλλιφορνίᾳ Ἀμερικανῶν πρὸς τοὺς Κινέζους. Ἀμρότεροι αἱ φυλαὶ τῶν ἐπιλυθῶν τούτων διακρίνονται διὰ τὴν πανουργίαν, τὴν ὑπουλοσύνην, τὴν ὀλιγάρκειαν καὶ πρὸ πάντων τὴν πολυτοκίαν, καθιστώσας δυσχερέστατον τὸν πρὸς αὐτὰς διαγωνισμὸν τοῦ ἰθαγενοῦς ἐργάτου, μὴ δυναμένου οὔτε δι' ἐνὸς κρομμίου ἢ δρακὸς ὀρύξης ν' ἀποζήτη, οὔτε ἰσάριθμα τέκνα νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα. Ἄλλ' ἐν Ἀμερικῇ ἐργάζονται τοὐλάχιστον διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν οἱ Σῖναι, ἐνῶ ἐν Ρωμουνίᾳ οὐδέποτε ἔτυχε εἰς διὰ τῆμα πολλῶν ἐτῶν νὰ ἰδῶμεν σκάπτοντα ἢ ἀχθοφοροῦντα Ἰουδαίον. Οὐδόλως ἐννοοῦμεν διὰ τούτου, ὅτι ἀρχὰ μένουσι τὰ τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ μόνον, ὅτι οὐδὲ σφαγὸνα τοῦ ἰδρωτὸς αὐτῶν κατέπιεν ἡ ρωμουνικὴ γῆ, ἡ ἀπειλουμένη

σήμερον νὰ καταστῇ διὰ τῆς τοκογλυφίας ἐβραϊκῆ. Ἄν τὸ δημοκρατικώτατον πάντων ἀμερικανικὸν πολιτεύμα ἐπιτρέπῃ τὴν κυβερνητικὴν ἀμυναν κατὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν Σινῶν, δὲν βλέπομεν ἐν ὀνόματι τίνος δόγματος ἐπιβάλλεται τοῖς ρωμοῦνοις νὰ κρημίσωσι πάντα κατὰ τῆς ἐβραϊκῆς πλημμύρας φραγμὸν.

Ἐπὶ τῆς Ἰσπανίας εἰλικύσαν τὴν προσοχὴν μόναι τῶν βασιλοκτονῶν καὶ τῶν ποταμῶν αὐτῆς αἱ παρεκτροπαί. Αἱ τελευταῖαι αὗται παρέσχον ἡμῖν ἀφορμὴν νὰ παρατηρήτωμεν παρήγορον τι φαινόμενον, ὅτι ἂν τινὸς ἐξέλτεται, ὡς ἰσχυρίζονται τινες, ἐκ τοῦ κόσμου ἢ πίστις, ἀμείωτον τοῦλάχιστον παρεμένει τὸ αἶθρημα τοῦ ἐλέους.

Καὶ τοὶ τὸν μεσαιωνικὸν Πῖον Θ' διελέχθη ἀρχιερεῖς οὐδόλως παραδεχόμενος ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἀδιάλλακτον πρὸς τὸν ὄρθον λόγον καὶ εἰλικρινῶς ἐπιδιόκων συμβιβασμὸν μετὰ τούτων, ἡ ἀρχαία ἐν τούτοις ἔρις τοῦ Κάλχαντος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα ἐξηκολούθησε καθ' ὅλον τὸ ἔτος ταραττούσα τὰ κράτη τῆς Δύσεως. Τὸ δὲ ὄντως περίεργον εἶναι, ὅτι τοὺς μὲν ἐχθροὺς τῆς ἐκκλησίας κατώρθωσεν ὁ Ποντίφηξ νὰ πείθῃ περὶ τῆς ἀνάγκης διαλλαγῆς ἀπρόσοιτοι δέει τὰς φρονίμους αὐτοῦ συμβουλὰς εἰς μόνους οἱ ὑπέρμαχοι αὐτῆς, ἐνθυμίζοντες ἀδιακόπως εἰς τὸν καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ ἁγίου Πέτρου, ὅτι ἡ ἐκκλησία πρὶν ἀναθεματίσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, τὴν θρησκευτικὴν ἰσότητα καὶ τοὺς ἄλλους διέποντας τὰς σήμερον κοινωνίας θεσμοὺς, ἐφρόντισε νὰ κηρύξῃ ἀναμάρτητον τὸ στόμα ὅπερ ἀπήγγειλε τὴν ἀνέκκλητον κατάκλην. Ἐνθεομότητος μετὰ τὸν Πάπαν ὀπαδὸς τῆς συνδιαλλαγῆς φαίνεται ἂν σήμερον ὁ Βισμάρκ' πολὺ ἐν τούτοις ἀμφιβάλλομεν ἂν θέλει ὠθήσῃ τὴν παλιμβουλίαν μέτρι καταργήσεως τῶν νόμων τοῦ Μαΐου. Ἡ Ἰταλία ἐνόμισεν ὅτι ἤθελεν ἐξομαλύνειν πᾶσαν δυσκολίαν ἐφαρμόζουσα τὴν μυστηριώδη κηβούρειον συνταγὴν «ἐ λ ε υ θ ἔ ρ α ἐ κ κ λ η σ ί α ἐ ν ἐ λ ε υ θ ἔ ρ φ κ ρ ά τ ε ι ο». Ὅπως οὖν πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα ἤχηρὰ ἀποφθέγματα, εἰρήθη καὶ τοῦτο ἀπειδέκτον λογικῆς ἐρμηνείας, πολλοὶ δὲ εἰς σήμερον οἱ ἀμφιβάλλοντες ἂν αὐτῶς ὁ Καβούρ ἐνόμιε τί ἤθελε νὰ εἴπῃ. Ἡ Γαλλία μετέσχε τοῦ ἀγῶνος διὰ τοῦ περιβοήτου ἐβδόμου ἐκθρόνου, ὅπερ ἐπὶ τεῦ παρόντος προξενεῖ πολὺ μείζονα ἀμηχανίαν εἰς τοὺς νομοθετήσαντας αὐτὸ ἢ τοὺς κληρικούς. Ἐν Βελγίῳ ἄλλος τις πολὺ ἠπιώτερος τούτου νόμος ἐξήγειρε εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὸν ζῆλον τῶν ἱερέων, ὥστε κηρύττονται ἑτοιμοὶ νὰ ὑποστώσιν ἀθρόοι τὸ μαρτύριον, ἐν μόνον πρᾶγμα λητμανοῦντες, ὅτι ἂν ὑπάρχῃ ἀκόμη μαρτύρων ἀφθονία, δύσκολος ἀφ' ἐτέρου καθίσταται σήμερον ἡ εὐρεσις δημίων. Ἐν τῷ τοιοῦτῳ κηβῶν μόνους οἱ Ἑλβετοί, ἐμφοροῦμενοι εἰλικρινοῦς πόθου καταπίσεως τῶν ἀγῶνων τούτων ἐρίδων ἐσκέφθησαν ὅτι ἡδύνατο νὰ καθιστῶσιν τοῦτο, χωριζομένης ἐντελῶς τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ κράτους διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν. Ἀλλὰ μετὰ μακρὰν καὶ εὐσυνειδήτητον ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τὰς ἐπιφύεις τὰ ὑπὲρ τοῦ μέτρου τούτου καὶ τὰ κατ' αὐτοῦ ἐπιχειρήματα εὐρέθησαν οὕτω ἀκριβῶς ἰσοβαρῆ, ὥστε μετὰ πλείστας πολυώρους συνεδριάσεις τοῦ Μεγ. Συμβουλίου ἀπέληξεν ἡ συζήτησις εἰς ἀναβολὴν τοῦ νομοσχεδίου. Εὐκόλον τῷ ὄντι εἶναι νὰ εἴπῃ τις ὅτι καθῆκον τοῦ κράτους εἶναι νὰ ἐκείδῃ νόμους καὶ οὐχὶ δόγματα, ἀλλὰ καὶ ἐπίσης ἐναπόδεικτον ὅτι, ἀφοῦ τὰ δόγματα ταῦτα μεγίστην ἀσκούσι ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς διαγωγῆς καὶ τῶν πολιτικῶν πεποιθήσεων, ὁ παρὰ χωρῶν τῆ ἐκκλησίας ἀπόλυτον ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν συνειδήσεων παρέχει αὐτῇ ὑποχείριον καὶ τὴν πολιτείαν. Ὅπως δῆποτε ἐκ τῆς ἀποτυχούσης αὐτῆς ἐν Ἑλβετίᾳ ἀποπειρὰς ἀποδεικνύεται ἀναπίδεκτον λύσεως τὸ ζήτημα καὶ ἐπὶ πολλῶν εἰσέτι καταδεδικασμένων αἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης εἰς τοιαύτην ὀχληρὰν κατὰ τῆς ἐκκλησίας πάλιν. Ἐνῶ δὲ τοιαύτη νέμεται τὴν Δύσιν θρησκευτικὴ ἀνεμοζάλη, κατήγορεῖται ἐν

Εορτάζουσι

σήμερον εορτήν του Αγίου Βασιλείου, αϊ κ. κ. Βασιλική 'Αθ. Πετμεζά, Β. Ζέρμα, Β. Αντωνοπούλου, Β. Ανδρονίκου, Β. Ζορμπά, Β. 'Αρτέμη, Β. Παπατσώνη, Β. Ράδου Οϊ κ. κ. Βασίλειος Σαπουνητζάκης, Β. Νικολόπουλος, Β. Πετμεζάς, Β. Κάβας, Β. Λεονάρδος, Β. Βασιλειάδης, Β. Παπαδόκης, Β. Ρομβοτσάνος, Β. Φιλιππίδης, Β. Σπαχής, Β. Σταματόπουλος.

Δέν εορτάζουσιν

αϊ κ. κ. Β. Λεβίδη, Β. Χατζίσκου. Οϊ κ. κ. Β. Σχινάς, Β. Μελάς, Β. Βουδούρης, Β. Γεωργιάδης, Β. Παμπούκης, Β. Βαγιανέλης, Β. Α. Βαλασάκης, Β. Σαδούκας και Β. Μ. 'Αναγνώστου.

ΟΙΝΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΘΕΟΦΙΛΑΤΟΥ

Παλακός τριετής μέλας και λευκός πωλείται εν τῷ καταστήματι των κυριών Ε. Κυριαζή και Σας άπέναντι του ξενοδοχείου ἡ Σφαιρα.

Του μέλανος ἡ φιάλη επιστρεφόμενη πωλείται δραχμῆς, τῷ δὲ λευκοῦ λεπτῶν έννενήκοντα.

Ἡ ποιότης του εἴνου τούτου εἶναι ἐκ των ἀρίστων Συνιστάται και προσφέρεται φυσικός, άμιγῆς, θρεπτικός και υγιέστατος.

Ἡ λαμπρά έντύπωσις, ἣν ἐμποιεῖ και ἡ καθ' ἐκάστην ἐπεκτεινομένην χρῆσις αὐτοῦ και ἡ κατά προτίμησιν μεθ' ἧς τυγχάνει δεξιώσεως εἶναι άποχεῶσα σύστασις και ἐγγύησις εἰς τοῦς καταναλωτάς. (E—75 δ)

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΑΣΠΡΟΡΡΟΥΧΩΝ ΚΑΙ ΚΑΠΕΛΩΝ

3—'Οδός Ντέκα—3

(Στένον Μητροπόλεως, οἰκία 'Ανεμογιάννη)

Εἰδοποιεῖται τὸ κοινόν ὅτι ἡ κυρία Μαρία Φραγκιζ, τέως διευθύνουσα τὸ τῆς ραπτικῆς τμημα του ἐργοστασίου του συλλόγου των κυριών, ἠνέωξεν ἴδιον ἐργοστάσιον άσπρορρούχων ὑπὸ τῆν διεύθυνσιν τῆς, προσλαβούσα διὰ τὴν κατασκευὴν γυναικείων **Καπέλων** τὴν συνεργάτιδα τῆς μακαρίτιδος **Μαρίας Περσάκη**.

Οἱ προσερχόμενοι εὐχαριστηθῶσονται. Διὰ παραγγελίας ἐκ των ἐπαρχιῶν άπευθυντέον πρὸς τὴν ἰδίαν ἐν τῇ ἄνω διευθύσει.

Δέχεται παραγγελίας παντός εἴδους **'Ασπρορρούχων** και **Καπέλων**. [Δ—726 η]

ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΙΚΟΥ ΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΥ

ΕΦΟΡΙΑ

γνώστοποιεῖ, ὅτι πᾶς ὁ ἔχων ἀνάγκην νοσοκόμων δύνανται νὰ ζητήσῃ αὐτάς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του συλλόγου των κυριών, κειμένῳ άπέναντι τῆς ἐκθέσεως ἐπὶ τῆς λεωφόρου Ἄμαλίας. [Δ 607—ιζ]

Καναρένεα πρώτης ποιότητος και καλλήφωνα πωλοῦνται ἀντὶ τιμῶν μειριών εἰς τὸ παραπλεύρωσ τῆς Χρυσοσηλαιωπίσεως κείμενον οἶνοπωλεσιον του κ. Γ. Χαλκιοπούλου ἡ **Μάνη**. [E51—ιβ]

Οἱ Δατόμοι του Πειραιῶς ἀνέθεσαν τὴν πώλησιν τῆς παρ' αὐτῶν ἐξαγομένης οἰκοδομησίμου ὕλης παντός εἴδους λίθων, εἰς ἐταιρίαν, πρὸς διευκόλυνσιν αὐτῶν και των ἔχόντων ἀνάγκην. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι άποτανήθωσαν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἐταιρίας κείμενον ἐν Πειραιεῖ, παρὰ τῷ Συμβουλευιογραφείῳ Ν. Βουτυρά, ὁδὸς Τσακμαδοῦ. Πληροφορίαι ὡσαύτως δίδονται ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ παντοπωλείῳ Δημητρίου Παπαδάκη, κείμενον ὀπισθεν τῆς Δημαρχίας ὁδὸς Σωκράτους ἀριθ. 25. [E 83—γ]

Εἰς τὸ ένταῦθα ἄντικρυ τῆς Πρωτοφυλακῆς χρυσοχοεῖον του κ. Ἰωαν. Ἀλαγιάννη δίδονται χρῆματά ἐπὶ ἐνεχύρω ἐν γένει. (E—50 θ)

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ Ν. ΚΑΡΤΕΡΑΚΗ 4 ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ 4

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Φαρμακευτικῶν ἐπιπέμων σκευασιῶν (Specialités) παντός εἴδους.— Σεραπίων, Οἶνων τῆς Κίνας ἀπλῶν και σιδηρούχων του Grimault και Bugeaud.

Σεραπίων ἀντισηχικῶν του Flou. Κίνας του Laroche τονικο-στυμαχικῆς.

Καταποτίων και Καψυλίων ἐξ ἐλαίου του Ὀνίσκου, του κίκεως, του Βύκαλλου, του Σαντάλ, και κρεσσότου του Dartois κλπ.

Πάστας (κόνεως) πικρῶν ἀμυγδάλων διὰ τὴν ἀδρότητα και λευκότητα του δέρματος.

Τέϊον ἄγγλικόν

ἀ. ποιότητος

Φαρίνας Γαλακτο-Ελβετικῆς τῆς μάλλον θρεπτικῆς τροφῆς διὰ παιδας και ἀδυνάτους στομάχους.

Γάλακτος Ἐλβετικοῦ συμπεπικνωμένου, τῆς δ-γχεινοτέρας και προσφορωτέρας σήμερον τροφῆς διὰ τὰ βρέφη.

Εμπλάστρων Ἀμερικανικῶν του Ἄλκον των και ἔξοχῃν ἀντιρευματικῶν.

Ἐλαίου του Ὀνίσκου (Μουρούνας) του Χόκ (Hogg) και εἰς ποσότητα τῆς Χριστιανίας καθαρῶν και προσφάτου.

Φωτογραφικῶν εἰδῶν ἐν γένει και Χάρτου Ἀλμπουμινέ.

THE NOIR

qualité superieure

ΖΗΤΗΤΕΟΝ ΕΝ ΟΔΩ ΑΘΗΝΑΣ 4 ΠΛΗΣΙΟΝ
Μ. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΥΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΙΑΝ ΜΑΥΡΟΜΑΤΗ

[E 79—6]

ΤΕΙΟΝ ΑΓΓΛΙΚΟΝ

THE NOIR

ΠΡΩΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ QUALITÉ SUPERIEURE

τῆς νέας συλλογῆς του 1879—80

ἐκομίσθη κατ' αὐτάς ἐκ των πρώτων πηγῶν

ΕΝ Τῷ ΚΕΝΤΡΙΚῷ

ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙῳ ΑΘΗΝΩΝ

Ν. ΚΑΡΤΕΡΑΚΗ

4. — Ἐν ὁδῷ Ἀθηνᾶς — 4.

— Ὑπὸ τὴν οἰκίαν Μαυρομάτη πλησίον Μεγάλ. Μοναστηρίου. —

[E81—ς]

ΚΗΡΟΠΟΙΕΙΟΝ

ΑΘΑΝ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ

(ὁδὸς Καπνικαρέας)

Ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ κατασκευάζονται και πωλοῦνται κηρέα λευκὰ διαφόρων ποιότητων και τιμῶν και ἰδίως τὰ χροῖαμα εἰς κηδεείας και μνημόσυνα, πρὸς δρ. τέσσαρας τὴν ὀκά. [Δ 699 η]

Τὸ μετὰ του γνωστοῦ καφενείου Τσόχα συγκοινωνοῦν ξενοδοχείον ὁ **ΓΕΩΡΓΙΑΝΟΣ** γνωστοποιεῖ ὅτι ἀπὸ τῆς 7ης μ. μ. μέχρι τῆς πρώτης παρεῖ πατσᾶ, διάφορα κρύα φαγητά, σαλαμικά, οἶνους ἐκλεκτοῦς κλπ. Τῇ ἡμέρῳ ἀργεῖ. [E 58 ζ]

Διπλογράφος κάτοχος τῆς γαλλικῆς και μετὰ πλάστεις πλείστας ζητεῖ ἐμπορικὴν θέσιν. Διεύθυνσις εἰς τὸ γραφεῖον μας.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΡΙΣΙΑΝΟΝ ΡΑΠΤΗΝ

73—Ὀδὸς Αἰόλου—73

Εὐρίσκεται πλουσία συλλογὴ τῶν νεωτάτων ἀγγλικῶν καὶ γαλλικῶν ὑρασμαίων. Τὸ κατάστημα ὑπόκειται ἐντελεστάτην ἐργασίαν, ἔχον εἰς τὴν διάθεσιν τῆς πελατείας του δύο ἀρτι ἀφιχθέντας κόπτας, χρηματίσαντας εἰς τὰ κάλλιστα ἐν Εὐρώπῃ καταστήματα, τοὺς καλλιτέρους δὲ ἐργάτας ἐργαζομένους ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν των.

Αἱ τιμαὶ μένουσι πάντοτε αἱ αὐταί.

AU TAILLEUR PARISIEN

N° 73 Rue d' Eole N° 73.

Grand assortiment des hautes nouveautés an glaises et françaises. Deux coupeurs très habiles, nouvellement arrivés. Travail gracieux et très solide. Prix très modérés. [Δ 629—λζ]

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ καὶ ΚΟΤΖΙΑ

Ἐπιθεώρησις ὁδὸς Ἐρμού

Ἐκτυποῦνται ἐπισκεπτήρια στιγμιαίως. Ἐπίσης χαλκογραφημένα. Χαράσσονται σφραγίδες παντὸς εἶδους. Ἐπικεφαλίδες ἐπιστολῶν. Χάραξις ἐπὶ ὄλων τῶν μετάλλων.

Πωλεῖται γνήσιος ἀγγλικὸς σάπων. Ἀποθήκη καταστήτων τοῦ σπουδαίου καταστήματος Edler et Krishe τοῦ Ἀννοβέρου. [Ε 60—δ]

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΑΙ

Περιέχοντες μεγάλους καὶ συμμετρικοὺς ἀριθμοὺς τῆς ἡμερομηνίας οὐ μόνον καθ' ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ τοὺς δυτικούς, τῶν ὁποίων συνάμα ἀναφέρονται καὶ αἱ καθ' ἡμέραν ἑορταὶ γαλλιστί, ὡς καὶ αἱ ἡμέτεραι ἑλληνιστί, ἔτι δὲ τὴν ὥραν τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως καὶ τῆς σελήνης τὰς ἡμέρας, ἥτοι πᾶν τὸ ἀναγκαῖον εἰς τὸν ἄνθρωπον καθ' ἡμέραν. Εἶνε δὲ καὶ κατάλληλον.

Δώρον τῆς πρωτοχρονιάς
ἀπὸ ἐνὸς φράγκου

Οἱ ἔμποροι καὶ βιβλιοπῶλαι χονδρικῶς ἀγοράζουσι πρὸς 1 δραχμὴν, οἱ δὲ λαμβάνοντες πλεον τῶν 100 πρὸς 92 λεπτά. Δὲν θὰ πωλῶνται δὲ οἱ ἡμεροδείκται οὗτοι εἰς τοὺς δρόμους, ἀλλ' εἰς τὰ χαρτοπωλεῖα καὶ τὰ καταστήματα τῶν κυρίων Χουτοπούλου, Ἰωάννου Βουγᾶ, Κατσιμπαλῆ καὶ Κουτούζη καὶ εἰς τὸ βιβλιοδετεῖον Ἰω. Λάμπρου καὶ Σας (παρὰ τοὺς ἁγίους Θεοδώρους) χονδρικῶς διὰ τὰς ἐπαρχίας.

Ἐν Πειραιεὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ τυπογραφεῖον ὁ «Κόσμος» καὶ εἰς ἄλλα καταστήματα.

Γνώρισμα ἰδιαιτέρον ἔχουσι τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐκδότου Π. Κ. [Ε 78—η]

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐὰν ὁ χρόνος εἶναι συστατικὸν εἰς τοὺς οἴνους καὶ τὰ πνευματώδη ποτὰ, ἄς σπεύσῃ νὰ προμηθευθῇ ὁ ἐπιθυμῶν τοιαῦτα εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Κ. Μ. Κατσιμπαλῆ, ὑπαρχόντων ἐκ τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὀλίγα ἔτι κιβώτια Ἄνιζετ, Κακάου, Κερασῶ, Σατρῶζ Κονιάκ, Μαρασσίν, Κίνα, καὶ 4 κιβώτια Σαρμπάνια. [Ε 80—ζ]

ΒΟΥΓΓΡΟΝ ρωσικὸν τῆς Σιβηρίας πρώτης ποιότητος πωλεῖται εἰς τὸ παντοπωλεῖον ἀδελφῶν Κούζη.

Ἐντὶ μιᾶς νέας δραχμῆς
ΚΟΜΨΟΤΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΚΡΙΒΕΣΤΑΤΟΣ
ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ

διὰ τὸ ἔτος 1880

ἔξεδόθη δαπάνῃ τοῦ βιβλιοπωλείου ὁ «Κοραῆς» Ἀνέστη Κωνσταντινίδου καὶ πωλεῖται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦτο κομψότατος καὶ ἀκριβέστατος ἡμεροδείκτης τοῦ τοῖχου περιέχων δι' ἐκάστην ἡμέραν τὸ ὄνομα τοῦ μηνός, τὰς ἡμέρας τῆς Σελήνης, τὴν Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν τοῦ ἡλίου, τὴν ἡμερομηνίαν κατὰ τὸ Ν. Ε. τὴν ἡμερομηνίαν καθ' ἡμᾶς μὲ μάλιστα καὶ διακριτικῶς ἀριθμὸν, τὴν ἑορτὴν τῆς ἡμέρας, τὸ ἡλιοστάσιον, πόσαι ἡμέραι παρήλθον τοῦ ἔτους καὶ πόσαι εἰσέτι ἀπομένουν.

Ἐντὶ μιᾶς νέας δραχμῆς

Εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον ὁ Κοραῆς Ἀνέστη Κωνσταντινίδου πωλεῖται ὁ κομψότατος καὶ ἀκριβέστατος ἡμεροδείκτης τοῦ 1880. (Ε'—32ια)

ΔΩΡΑ

ΤΟΥ

ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

Κάτωθι τῆς μεγάλης οἰκίας Μελά εἰς τὸ χαρτοπωλεῖον τῶν ἀδελφῶν Γερασίμου ἐκομισθησαν ἀρτίως ἐξ Εὐρώπης διάφορα εἶδη χρησιμα διὰ δῶρα οἰκογενειῶν. Οἱ βουλόμενοι προσελθέτωσαν καὶ θέλουσι μείνει λίαν εὐχαριστημένοι καὶ ἀπὸ τὴν ποιότητα, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν τιμὴν. [Ε—72 η]

Ὁ γνωστότατος παρ' ἡμῖν κ. Ἰωακείμ Γαλλεῶν ἀποκατασταθεὶς ὀριστικῶς εἰς Ἀθήνας καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος πολλῶν εὐρωπαϊκῶν οἰκῶν, λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὸ κοινόν, ὅτι δέχεται παραγγελίας παντὸς εἶδους ἐμπορευμάτων ὡς καὶ μηχανῶν ἐργαστασίων ἐν γένει, πωλεῖ δὲ καὶ ὠρολόγια χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ. Προσέτι εἰδοποιεῖ τοὺς ἐνδιαφερομένους ὅτι ἐσχημάτισεν ἀποθήκην ἐργαλείων τῆς τέχνης τῶν ὠρολογοποιῶν ἐν γένει ἥτοι φορητοῦρες (fornitures) πρὸς εὐκολίαν αὐτῶν καὶ πωλεῖ ταῦτα χονδρικῶς καὶ λιανικῶς. Ὅθεν οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ τιμῆσῶσιν αὐτὸν διὰ παραγγελίας θέλουσι τὸν εὐρεῖ τιμιότατον καὶ εὐδικρινέστατον ὡς καὶ τῷ πρὶν. Ὑπόκειται δὲ τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐμπορευμένοις νὰ ἀποστέλλῃ αὐτοῖς τάχιστα καὶ ἀσφαλῶς πᾶν ὅ, τι ζητήσωσι. Τὸ γραφεῖον του κεῖται ἐπὶ τῆς πλατείας Αἰόλου εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Εὐθυμίου Καστόρχη καθηγητοῦ. [Ε—86 δ]

Τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ξενοδοχείου ΠΑΛΑΙΑ ΤΡΙΚΟΡΦΑ ἀνέλαβον ἤδη οἱ γνωστοὶ ἐπιχειρητικὴ τέχνη καὶ καθαριότητι Νικόλαος Δ. Ἀραχωδίτης καὶ Ἀναστάσιος Σκατίδας. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν λοιπὸν τούτων, τὸ εἰρημένον ξενοδοχεῖον προσφέρει τοῖς προσεομένους ἐκλεκτὰ φαγητὰ, μὲ τιμὰς μετρίας, καὶ οἴνους ἐξαίρετους πρὸ πάντων δὲ ἀκραν καθαριότητα καὶ περιποίησιν, εὐελπιζόμενοι οὕτω ὅτι θέλει εὐχαριστήσῃ κατὰ πάντα τοὺς τιμῆσαντας αὐτὸ θαυμάως, ὧν δέχεται καὶ προκαταβολὰς κατὰ τὴν ἐνταῦθα ὀρισταμένην συνήθειαν. [Ε 90—6]

Τὸ ἡμερολόγιον Ραμπαγᾶ (ἔτος β') πλήρες ὕλης σατυρικῆς καὶ γελοιογραφικῶν πωλεῖται σήμερον ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ «Ραμπαγᾶ», ὁδὸς Μουσεῶν, ἀντικρὺ τῆς οἰκίας Φιλήμονος. Μόνον ἡμῶν φράγκων.

ΓΑΡΦΑΡΙΣΤΗΡΙΑ διαφόρων μεγεθῶν πωλοῦνται εἰς τὸ Παζάρ τῆς Εὐθηρίας. [Ε—89 γ]